

Gammal kärlek : skizz /

Wästfelt, Augusta Charlotta Sophia

59 C

C. A. D. Hammarén.

"
GAMMAL KÄRLEK.

—
SKIZZ

AF

A—a W.

—
SVENSKT ORIGINAL.

—
KOMPLETT

STOCKHOLM,
NYA DAGLIGT ALLEHANDAS AKTIEBOLAGS TRYCKERI
1898.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

SEMI
ANNUAL
REPORT
OF THE
COMMISSIONER OF THE
GENERAL LAND OFFICE
FOR THE YEAR
1882

CHICAGO
PUBLISHED BY THE
UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1883

FÖRSTA KAPITLET.

Den korta decemberdagen led emot sitt slut. Ett mjukt, hvitt snötäcke låg öfver hufvudstadens torg och gator, och ett rosigt skimmer göt sig från den nedgående solen öfver Kungsträdgårdens alléer, där alla träd och buskar stodo höljda af glittrande rimfrost. I våningar och butiker hade man länge sedan tändt ljus och lampor, och den strålande belysningen gaf, särskildt åt blomsternagasinerna samt galanteri- och guldsmedsbutikerna, ett nästan féeriartadt utseende.

I konsulinnan Hjelm's vackra våning vid Kungsträdgården rådde emellertid nästan fullständigt mörker. Endast i den stora ekboiserade matsalen, där bordet stod dukadt för två personer, var gaskronan tänd, men det bredvid liggande kabinettets enda belysning utgjordes af glöden från den halfslocknade brasan samt af en enda lampa, genom hvars rosenfärgade kupa ljuset endast svagt och dämpadt kunde belysa de närmaste föremålen.

Nära elden i detta rum halfåg i en bekväm länstol en qvinna af omkring 30 års ålder. Hennes något oregelbundna drag egde ett sällsynt mjukt, qvinnligt behag, ännu mera förhöjdt af de mörka, ovanligt själfulla ögonen, som än sorgset stirrade in i elden, än oroligt väntande riktades mot dörren, hvarifrån de tunga draperierna för tillfället voro tillba-

kadragna. En enkel, men dyrbar sorgdräkt omslöt hennes smärta gestalt och bildade en behaglig kontrast mot ansiktets genomskinliga blekhet, men de fina händerna fingrade nervöst på en från närmaste bord tagen pappersknif af sköldpadd och guld, och hela hennes väsen bar prägeln af stark inre oro.

— Det är obegripligt, att han icke kommer! — mumlade hon. — Det måtte bestämdt ha händt någon olycka. — Hon närmade sig lampan och såg på sitt ur. — Half fem . . . och han borde senast varit hemma half fyra. Barmhertiga himmel, hvad kan ha inträffat?

Hon förmådde icke längre sitta stilla, utan vandrade i rastlös oro fram och åter genom det stora, halfdunkla rummet, där den mjuka smyrnamattan nästan helt och hållet förtog ljudet af hennes steg. Gång på gång stannade hon för att lyssna och betrakta den på kaminfrisen stående pendylen. Om några minuter skulle den slå fem. Då hördes plötsligt en gäll ringning på tamburklockan. Ögonblicket därefter instörtade, med andan i halsen, en rask, ljuslockig gosse af omkring 11 års ålder och kastade sig under utrop af: »Mamma, mamma!» häftigt i hennes famn. Ja, visserligen var han hennes son, därom kunde icke tvifvel råda. Det var samma höga, smärta gestalt, samma behagliga, fast mera frimodiga ansiktsuttryck, samma stora, själfulla ögon, men eburu moderskärleken vid hans åsyn ville taga ut sin rätt, sökte hon dock att beherska sig och sade med tillkämpadt lugn:

— Lennart! Jag förstår icke, hvad du tänker på, som låter din mor vänta på detta sätt. Gjorde jag rätt, finge du bli utan middag.

Den lille skälmen lät dock ej förskräcka sig.

— Mamma, mamma, jag rår icke för det. Vänta bara, så skall jag berätta alltsammans. Men först måste du lofva att ge mig en ny kälke; den gamla duger till ingenting. Den är i bitar, alldeles sönderkrossad.

— Hvad menar du? Krossad! Hur är det möjligt?

— Åh ja, mamma, det skall du genast få höra. Den har blifvit öfverkörd af brandkåren, och det har jag med, det vill säga, jag blef kanske icke riktigt öfverkörd, utan bara den främmande herrn, som ryckte mig undan hästfötterna. Men omkull voro vi båda två, och han blef visst skadad i bröstet. Mamma kan aldrig tro så mycket blod han spottade upp... Men det är ju riktigt säkert, att jag får en annan kälke?

— Tala icke med mig om kälkar! Låt mig se på dig. Är du frisk, är du oskadad? Mitt älskade barn! — hon slöt gossen lidelsefullt i sina armar. — Hur i all världen har en sådan olycka kunnat inträffa?

— Jo, ser du mamma, det var så, att just som Kurt och jag, du vet, Kurt Stråle, som sitter bredvid mig i skolan, voro på hemvägen från Linnéparken och med våra kälkar hunnit ungefär till hörnet af Sturegatan och Humlegårdsgatan, kom brandkåren. O, hvad det gick! Hästarne lågo som remmar utefter marken, och just som den första vagnen var nästan midt för oss, ropade Kurt: »Hör du, skall vi kila öfver?» »Kör i vind!» svarade jag och satte i väg, som om jag haft en raket efter mig, men just som hästarne vore tätt inpå mig, halkade jag omkull och hade nog blifvit

alldeles pannkaka, om icke den främmande herrn i detsamma störtat fram och handlöst kastat mig ett långt stycke bort, där jag föll med hufvudet i snön utan att dock det ringaste skada mig. Men min kälke, som jag sköt framför mig, blef alldeles tillplattad, och herru blef nog också skadad, ty han riktigt kräktes blod. Så snart han själf åter kommit på fötter, kom han genast bort till mig och frågade, om jag gjort mig illa, men när jag då tackade honom och sade, att jag mätte alldeles bra, klappade han mig så vänligt på axeln och sade: »Gud ske lof!» Och vet mamma, han var bra snäll, för när han sedan såg, att jag var ledsen för min kälke, lofvade han att skänka mig en annan stiligare och bättre; då kunde jag icke låta bli att riktigt ta honom i fann. Men om han nu skulle glömma det, får jag ju en ny kälke af mamma!

Stora tårar rullade utför den förfärade moderns kinder.

— Gode Gud, huru nådig har Du icke varit emot mig! — hviskade hon. — Och denne herre, huru skall jag kunna få tacka honom? Du har väl frågat efter hans namn? Hvad heter han? Hvem är han?

Leannart skakade på hufvudet.

— Det vet jag icke — sade han — men jag har under senaste veckan hvarje dag sett honom i Linnéparken, och han har alltid vänligt talat med mig. Första gången jag såg honom var i början af förra veckan, just dagen efter min födelsedag. Då stod han först en stund och såg på hur jag och ett par andra pojkar byggde en snöfästning, och sedan kom han fram till mig och frågade, hur gammal jag var och hvad jag hette. När jag

då svarade, att jag var elfva år gammal och hette Lennart Hjelm, frågade han, om jag ej var son till Konrad Hjelm, som nu var död, och om icke mamma hette Elisabeth Linden, och när jag svarade »ja» härtill, tog han mig om hufvudet och kysste mig och sade, att han kunde nog se det på mina ögon, som voro så lika mammas, och att han förr känt mamma mycket väl i sin ungdom. Sedan tog han mig och de båda andra pojkarne med till Bergs konditori på Sturegatan, där vi fingo äta så mycket vi orkade. Men hur är det med dig, mamma? Du är så blek och darrar så underligt.

— Det är ingenting, älskling, fortsätt, fortsätt! Säg mig, huru han såg ut! O, hvarför har du icke berättat allt detta för mig?

— Han är lång och mager med gråsprängdt hår och gråa mustascher; jag har för resten icke sett så noga, hur han ser ut, och minns du icke, mamma, att du var sjuk den dagen och att jag, när jag på qvällen fick komma in till dig i sängkammaren, berättade, att en herre bjudit mig på tårtor. Jag ville nog ha berättat mer, men du sade, att du var så matt och icke orkade höra så mycket prattande... Men det var sannt, mamma! Mamma, jag har något åt dig. Den där herrn gaf mig det nu strax, innan vi skildes åt, för några ögonblick sedan. Ser, mamma, det var så, att medan en polis skaffade en släda åt honom, ty han spottade upp stora klumpar af blod, frågade han, om han riktigt kunde lita på att jag uträttade ett ärende åt honom. När jag då svarade, att det kunde han vara riktigt tvärsäker på, tog han någonting från sin urkedja och virade noga in det i en bit papper,

som han ref ur sin annotationsbok, samt stoppade det själf i min ficka, och jag måste gifva honom handen på att icke taga upp det, förrän när jag kommit hem och genast kunde lemna det i mammas egna händer... Här är det nu, nej... vänta... det var en chocoladkaka... här är det!

Den unga frun hade sjunkit ned på en stol, ty det kändes, som skulle hennes knäna neka henne sin tjänst, och det var med skälfvande fingrar hon ur det lilla pakeket upptog en enkel tagelring med silfverlås, hvari var infattad en liten ljusblå turkos.

Hon betraktade ringen länge och uppmärksamt.

— Ja, ja — mumlade hon nästan ohörbart — det är densammal! Så underligt, så underligt!

Gossen såg förvånad på henne:

— Är det din ring, mamma? — frågade han slutligen.

— Ja, ja, det är min ring; jag gaf en gång bort den, när jag var mycket ung, men jag har nu återfått den — svarade hon med en röst så låg, att den lät nästan som en hviskning.

— Du känner då den där herrn, mamma?

— Om jag känner honom? ... Aek, i min barndom har jag otaliga gånger gungat på hans knä, och han har skjutit mig på kälke och sjungit och berättat vackra sagor för mig, men det är längesen... mycket... längesen!
— Hon talade långsamt och tonlöst, och man kunde se, att hennes läppar darrade.

— Mamma! — sade Lennart efter ett ögonblicks tystnad. — Vet du, det var en besynnerlig herre, den där! Kan mamma tänka sig,

att han tog min ena vante, ja, det är riktig sanning, att han gjorde det. Ser, mamma, det var så, att Kurt, den mesen, vågade icke själf att springa framför hästfötterna, utan han bara narrade mig för han »ville se, hur pass dum jag kunde vara» sa' han, och se'n stod han bara och skrattade åt alltsammans. Men när jag väl var kommen på fötter igen, gaf jag honom också för besväret ett så redigt kok stryk, att han riktigt kippade efter andan och bara grät och skrek, men under tiden hade den ena vanten fallit af mig. När då den beskedlige herrn såg, att jag letade efter någonting, frågade han, hvad det var, och då sade jag, att jag tappat min ena vante, som mamma själf stickat och gifvit mig på min födelsedag. Just i detsamma fick jag se, hur han oförmärkt satte foten på vanten, som låg tätt bredvid honom, men när jag då sade: »Förlåt, herrn står visst på min vante», flyttade han sig icke ur fläcken, utan trampade i stället bara ned vanten i snön, och när jag än en gång sade: »Herrn trampar visst på vanten», svarade han: »Nu är det icke värdt att leta efter vanten längre, utan spring nu genast hem och ge din mamma paketet, som jag gaf dig, hör du det!» Då tänkte jag det var bäst att göra som han ville och tackade honom ännu en gång och gick, men när jag gått bara några steg, vände jag mig hastigt om för att än en gång se efter vanten, och då såg jag tydligt, att han tog upp den och . . . vet mamma . . . jag tror bestämdt, att han kysste den, och sedan stoppade han den i sin bröstficka. Säg, mamma, var det icke bra underligt?

— Jo, det var underligt, mycket under-

Gammal kärlek.

3.

ligt! — svarade modern med darrande läppar, och det drog som ett svagt skimmer af glädje öfver hennes bleka drag. — Men du glömmer väl icke att tacka Gud och äfven bedja till Honom för din räddare? Icke sannt?

— Nej, nej, jag skall göra det, när jag läser aftonbön. Går det icke an att vänta till dess? Säg nu, mamma, tror du, att han verkligen ger mig en ny kälke?

Fru Hjelm reste sig långsamt upp.

— Ja — svarade hon med ett egendomligt vekt och på samma gång stolt leende — det tror jag!

I detsamma hördes åter en ringning på tamburklockan, och strax därefter inkom betjenten med en utmärkt vacker och solid kälke, nyss uppskickad från en järnbod på Regeringsgatan. På kälken var fäst ett kort med påskrift: »Till Lennart Hjelm från en god vän.»

Gossens förtjusning kände inga gränser.

— Mamma, mamma — jublade han — har du någonsin sett en sådan kälke? Den är ändå mycket stiligare än min gamla. Du måste komma och se, när jag åker med den! Ser du, att det står mitt namn på lappen? Men hvarför gråter du, mamma? Säg, hvarför är du ledsen?

— Ja, ja, jag ser, att där står ditt namn! — svarade hon leende genom tårarne, under det hennes fina, skälvande hand liksom smekande gled öfver den lilla adresslappen med de stora, kraftigt tecknade bokstäfverna. — Och jag gråter icke därför, att jag är ledsen, utan därför, att jag känner mig glad.

— Men, mamma, jag gråter aldrig, när jag är glad. Hvarför gör du det?

— Därför att jag icke är *du* — svarade

hon sakta. — Men gå nu ut i matsalen och säg till Johansson, att du får middag.

— An du då, mamma, skall du icke också äta?

— Nej, jag mår icke riktigt väl, och dessutom känner jag mig litet trött och behöfver hvila.

— Mamma — hviskade gossen och lade sin rosiga kind tätt intill moderns — du blir väl icke återigen sjuk? Minns du, hvad du lofvade mig för i afton, när vi i går eftermiddag gingo öfver Brunkebergstorg?

Hon skakade sakta på hufvudet.

— Nej! — svarade hon. — Hvad lofvade jag?

— Ack, ack, ack, har mamma redan glömt det? Du lofvade ju, att du i afton skulle leka Brunkebergsslag med mig och att dina soldater skulle föreställa danskarne. Kommer du inte ihåg det, mamma?

— Jo, jo, jag kommer ihåg det. Och du menar nu, att jag bör hålla mitt löfte?

— Ack ja, det vore så roligt, så roligt!

— Godt, hvad man har lofvat bör man hålla, men gå nu och laga, att du får middag! Säg sedan till Johansson, att han tar bort böckerna på bordet i kabinettet och tänder min arbetslampa samt sätter in några äpplen åt oss. Klockan sju skall jag komma ut och leka krig med dig, men till dess behöfver jag hvila mig och vara ensam. Se så, gif mig nu en kyss och gå din väg.

— *En* kyss! Nej, många, många! Tack, du kära älskade mammal!

Han slog armarne häftigt om moderns hals och kysste henne på panna, mun och kinder, lockade sedan på en raphönshund,

som helt lugnt låg sofvande i ett hörn af rummet, och sprang ut i matsalen, hvarifrån man snart hörde hans glada röst, blandad med hundens muntra gläfsande.

Konsulinnan Hjelm var åter allena. Hon drog två eller tre gånger djupt efter andan, reste sig långsamt upp och gick in i sin sängkammare. En klar brasa lågade i kakelugnen, och sedan hon tillstängt dörren i dubbelt lås, kastade hon sig, med ansiktet gömdt i händerna, ned på golfvet framför soffan, gråtande och snyftande, som hade hon varit ett barn.

»Hvarför gråter du, mamma?» hade gossen frågat. Ja, hvarför grät hon?

Ack, det visste hon knappast själf! Det var tårar af tacksamhet för gossens räddning, men det var äfven tårar af blygsel, af sorg och glädje, af fruktan och hopp, tårar, sådana man gråter, då hjärtat är så öfverfullt, att man icke kan tala med ord.

Ändtligen reste hon sig upp, strök håret ur pannan och satte sig i gungstolen vid elden för att betrakta den lilla tagelringen, som hon satt på venstra handens ringfinger, samma finger, där hon i sin första ungdom burit den och hvarifrån hon tagit den för att gifva den åt honom, som alla dessa år så troget bevarat densamma. Det var, som hade en underbar trollkraft legat bevarad i den enkla hårslingan, ty i ett ögonblick kände hon sig på tankarnes mäktiga flod liksom gungad tillbaka till den tid, då »morgonens dagg ännu låg qvar öfver lifvet». Hon befann sig åter i sitt föräldrahem, i hjärtat af Småland, hon såg tydligt den gulrappade byggningen med dess röda tegeltak, inbäddad bland åldriga popplar och lindar. Omedelbart nedanför trädgården låg

sjön, där det frodades riktiga parterrer af för gät-mig-*ej* och hvita näckrosor och där de blommande häggarne om vårarne brukade stå hvita som snö utmed strandbrädden. Huru väl erinrade hon sig icke det enkla hvardags rummet med de hvitmålade möblerna, det stora ekskåpet och »gökklockan», den stränge, för behållsamme fadern, den ömma, vänliga modern, båda länge sedan döda, de kära syskonen kringspidda åt olika håll af världen och slutligen *en* till, af alla den mest älskade och ändå den ende... förorättade.

Han var ungefär tio år äldre än hon, och hon hade otaliga gånger som barn gungat på hans knä; han hade lärt henne rida och åka skridsko, berättat vackra sagor för henne och alltid kallat henne sin »lilla fästmö». Då hade hon älskat honom som en äldre bror, men småningom hade hennes tankar tagit annan gestalt, och hon hade snart förstått, att det skulle vara hennes lifs ljufvaste lycka att få tillhöra honom. Som det varit i går, erinrade hon sig den dag, han *första* gången på allvar talat med henne om kärlek. Hon var då en sjuttonårig jungfru, och det hade varit under en af de stora häggarne en solig junidag. Hon hade satt sig där med sitt arbete, och han hade kommit gående med sin bössa och sin hund, kastat sig ned vid hennes fötter och sagt henne, att han älskade henne öfver allt annat i världen, samt frågat, om hon nu ville göra leken till allvar och i framtiden verkligen bli hans hustru. Och när hon med ett lycksaligt leende svarat »ja» härtill, hade han sagt, att han kände sig lycklig öfver att hon var så ung, emedan det kanske kunde dröja långa år, in-

nan han förmådde bjuda henne ett eget hem, ty hans nyligen afidne faders qvarlätenskap var — mot all förmodan — så ringa, att hvarje öre måste användas till enkans och tvenne unga oförsörjda döttrars underhåll. »Det är kanske orätt af mig», hade han sagt, hon erinrade sig tydligt hvarje ord, »att under sådana förhållanden af dig fordra ett löfte, men jag har just i dessa dagar af en vän i New-york blifvit erbjuden en mycket fördelaktig anställning där ute, och ehuru det varit mitt lifs dröm att få egna mina krafter åt mitt fädernesland, är jag dock nu fast besluten att först söka på andra sidan hafvet tillkämpa mig en oberoende ekonomisk ställning, och jag vet, att det skulle tiodubbla min kraft, om jag dit finge taga med mig vissheten om din kärlek. Svara mig nu, Elisabeth! Har du mod och vilja att blifva min? Ett vet jag, att huru som helst kommer jag aldrig att älska någon annan qvinnå än dig.»

Så hade han talat, och hon hade svarat, att han kunde vara trygg: »hon ville aldrig tillhöra någon annan än honom» och då hade han slutit henne till sitt bröst, sett henne in i ögonen och hviskat: »Älskade, jag litar på dig!», och sedan hade han hängt kring hennes hals en liten guldkedja med en medaljong, innehållande en lock af hans eget hår, och hon hade gifvit honom den ofvan nämnda lilla tagelringen, som han genast fäst vid sin urkedja.

Ungefär en vecka efteråt hade han gifvit sig af till nya världen, och hans sista ord, när han vid afskedet tryckte henne till sitt hjärta, hade varit: »Älskade, jag litar på dig!», och fast hon själf knappast kunnat tala för gråt,

visste hon bäst själf, hvad just de tårarne inneburit. Deras trolofning hade icke varit offentligen tillkännagifven, men hennes föräldrar hade varit medvetna därom, och hon hade, med deras begifvande, tidt och ofta brevexlat med den frånvarande vännen, och hvilka ljufva drömmar hade hon icke de båda första åren drömt om eget hem och om en lång framtid af lycka och glädje vid den älskades sida. Ack, hon hade under hela tiden icke haft ett ögonblicks tanke för någon annan än honom, men så hade den gamle rike Konrad Hjelm köpt en egendom i grannskapet, och — hon torkade kallsvetten från sin panna vid tanken på hvad som nu följde — så hade olyckorna kommit slag på slag. Modern hade dött, faderns affärer råkat på obestånd, och han själf hade, för att uppehålla dem, tillgripit penningar, som . . . ja, med ett ord icke blott nöd och brist utan skam och vanära hade stått för dörren. Fadern hade i vild förtviflan hotat att skjuta sig för pannan; syskonen varit värnlösa och ouppfostrade, och när då den rike mannen dag efter dag försäkrade henne, att han älskade henne och lofvade att blifva familjens räddare, om hon ville blifva hans brud, hade hon, efter utsägliga strider, äntligen samtyckt härtill, och han hade nöjt sig med hennes aktning och tillgifvenhet, ty hennes kärlek — det sade hon honom ärligt — tillhörde en annan.

Hvilka qual hade hon icke uthärdat, innan hon till Newyork afsände det bref, hvori hon kort och godt förklarade sig beslutet att bryta sin ingångna förbindelse, ty det *verkliga*, innersta skälet *kunde* hon ju icke gifva åt *någon*, och huru hade hon icke sedan dess lidit! Gud

och hon själf visste det bäst, och ändå hade hennes make alltid varit god och kärleksfull emot henne samt på det mest finkänsliga sätt rikligen uppfyllt alla i afseende på svärfaderns affärer gifna löften samt dessutom tillåtit henne att utöfva en storartad välgörenhet. Nöjen hade hon haft i öfverflöd, det hade ju varit hennes mans glädje och stolthet att föra sin unga, intagande hustru ut i världen, men för henne själf hade det egentligen aldrig mera funnits något nöje, ty hon hade ständigt tyckt sig se ett par mörka, förtviflade ögon riktade på sig och genom balmusikens toner trott sig höra en välbekant stämma hviska: »Älskade, jag litar på dig!»

Ack ja, det var *en*, som hade litat på henne, och *huru* hade hon motsvarat hans förtroende? Huru?

Lyckligare hade hon dock känt sig, sedan gossen blef född, ty nu hade hon åtminstone någonting att lefva för, och hennes man hade varit lika förtjust i barnet som hon. Under sin sista plågsamma sjukdom hade han beständigt velat hafva dem båda i sin närhet, och det sista ord, hans bleknande läppar uttalat, hade varit »Elisabeth!»

Därför hade hon också vid hans graf gjutit tårar af tacksamhet och uppriktig tillgifvenhet, men hon kände dock mer och mer, att den gamla kärleken *icke* var död i hennes hjärta. Under hela sitt äktenskap hade hon ansett som en pligt att så att säga bära våldsam hand på densamma; hon hade strängt och obevekligt varit sin egen känslas bödel, men nu hade hon åtminstone frihet att älska och önska, frihet att, utan samvetsqual, i den tysta kammaren kasta sig ned på sina knän

och bedja: »Fader, om han är död, låt mig få knäböja på hans graf, och om han lefver och är fri och ännu älskar mig... dock, *ske icke* min vilja, utan Din!»

Så hade hon bedt ännu den dag som var, utan att veta, på hvilken plats af jorden och om det var *öfver* eller *under* densamma hon hade att söka sin ungdoms älskade, och så hade eftermiddagens egendomliga händelse inträffat. Den man, hon så djupt förolämpat, var således just den, som med egen lifsfara räddat hennes barn och därmed liksom samlat ännu mera glödande kol på hennes eget hufvud, men skulle deras vägar därför någonsin mera komma att sammanföras? Med ett ord, skulle *han* någonsin söka upp *henne*, ty aldrig, nej, icke ens för att *tacka* honom tyckte hon sig kunna finna mod att söka upp honom, då hennes *dotterliga* pligt förbjöd henne att ens för honom yppa det *verkliga* skälet till hennes skenbara trolöshet. Kanske hade han ock för länge sedan glömt henne, länge sedan ingått andra förbindelser, och — om så skett — hvem kunde klandra honom härför?

Men det hviskade en röst innerst i hennes hjärta, att den man, hon förskjutit, var en af dessa starka, men sällsynta naturer, som älska blott *en* enda gång, men *då* för lifvet, och hvarför skulle han annars så troget bevarat hennes ring och nu senast tillegnat sig den af henne förfärdigade vanten?

Åter greps hon af en ny oro. Kanske var han sjuk. Lennart hade ju sett honom spotta blod, antingen detta nu var en följd af själfva olyckshändelsen eller af någon verklig sjukdom, men huru utsägligt lycklig skulle hon

icke under alla omständigheter känna sig at få sköta och vårda honom! Men det skulle hon aldrig få, aldrig, aldrig...

»Herre, förbarma dig öfver honom! Förbarma dig öfver mig!» bad hon under tårlös ångest, när plötsligt en vacker tenorröst från våningen inunder nådde hennes öra och hon tydligt igenkände de gamla sköna folkvisorna »Kristallen den fina», »Glädjens blomster» m. fl. Ack, just dessa hade varit *hans* älsklingssånger; hon hade otaliga gånger hört dem från hans läppar under de glada utfärderna i skog och mark eller om vinterqvällarne i den slutna familjekretsen, och öfverväldigad af så många minnen gömde hon åter ansiktet i händerna, under det stora tårar sakta pärlade fram mellan de fina, skälfvande fingrarne. Så satt hon länge tyst och stilla, under det minuterna gled, och glöden i kakelugnen slocknade under falaskan, och på en gång, hon visst icke själf hvarför, lade sig oron i hennes bröst, och ett ljufdigt hopp började att liksom omärkligt spira upp därinne.

— Kanske... hvem vet!... Gud är god... Kanske... kanske!

I detta ögonblick hördes plötsligt en häftig knackning på dörren, och Lennarts glada stämma ropade:

— Mamma, mamma, kommer du icke ut? Klockan är redan tio minuter öfver sju!

— Jo, jo, jag kommer — svarade hon — gå in i kabinettet, Lennart!

Hon ordnade hastigt sitt rika, bruna hår, fuktade ögonen med litet vinaigre och gick sedan in till gossen, som redan höll på att uppställa hela kolonner af tennsoldater på det aftröjda divansbordet.

— Det var för väl, att du kom, mamma, mina soldater börja blifva otåliga öfver att icke få slåss. Se så, sätt dig nu där i stolen; dina soldater, som äro danskar, skola stå på böckerna därborta, som föreställa Brunkebergs ås, och asken där är St. Clara kloster. Men — utbrast han plötsligt, i det han fäste på modern sina stora, förvånade ögon — mamma, hvad är det med dig? Så vacker du är, så dina ögon glänsa . . . Säg, hvad är det med dig?

Hvilket obeständigt ting är ändå icke menniskohjärtat. Annu på förmiddagen skulle den mest fulländade världsmans hyllning lemnat henne fullkomligt oberörd; nu beredde henne dessa ord ur ett barns mun en verklig fröjd. Hon kastade en hastig blick i den stora väggspiegeln, som återgaf hennes smärta, behagfulla gestalt, och böjande sitt purpurglödande anlete öfver sonens hufvud, hviskade hon:

— Nog är väl mamma alltid lika vacker för dig!

Men Lennart hade åter fördjupat sig i sin krigiska lek, och snart voro moder och son ifrigt sysselsatta att, efter anvisning af Fryxells historia, uppsätta tennsoldaterna i de i slaget vid Brunkeberg för härarne angifna ställningarna.

ANDRA KAPITLET.

Ungefär trenne veckor hade förflutit, sedan ofvan omtalade händelser egt rum. Man befann sig i början af nyåret, släktmiddagarnes och de små enskilda danstillställningarnas

gyllne tid. Afven konsulinnan Hjelm hade, för att ej julen skulle blifva alltför tung för hennes son, låtit honom — för första gången sedan hon blef enka — till sig inbjuda ett tiotal jämnåriga kamrater, och glädjen hade därunder, som man säger, stått högt i tak. Man hade sprungit blindbock, spelat »Svarte Peter», lekt öfverfall af indianer, och det matfriska sällskapet hade sedan gjort all önskvärd heder åt fisksalladen, gödkalfsteken och den delikata äppeltårtan. Men ett par af Elisabeths närmaste väninnor, som äfven varit inbjudna, hade dock sinsemellan gjort den anmärkningen, att värdinnan, trots all visad älskvärdhet, såg blekare och tröttare ut än vanligt, och en uppmärksam betraktare skulle helt visst i hennes anlete hafva återfunnit detta uttryck af djupt, onämbart lidande, som sorger, hvilka sällan eller aldrig få uttala sig i ord, så ofta påtrycka sina offer. Nu hade emellertid de sista gästerna aflägsnat sig, och sedan ljusen i väningen blifvit släckta, satte hon sig en stund vid ett af fönstren i den mörka salongen och såg ut öfver Kungsträdgården, som låg badad af ett bländande månsken.

— Nej, nej — mumlade hon för sig själf — det är förbi. . *Han* vet ju icke, hvad jag vet, och kommer heller aldrig att få veta det. Liksom borgfrun i sagan sitter jag här dag efter dag och ser efter den, som aldrig kommer. Och hvarför skulle han också komma? Nej, nej!

Hon trodde det icke — hon hoppades det icke en gång, men hon betraktade för tusende gången tagelringen på sin venstra hand och tänkte på den lilla blå vanten, som »den främmande herrn» gömt vid sitt hjärta. Dag efter

dag hade hon följt med Lennart till Linnéparken för att om möjligt där få se blott en skymt af den efterlängtade, och dag efter dag hade hon sagt till sig själf, med den sega ut hålligheten hos det hopp, som fortfar att hoppas tvärt emot all förhoppning och därför har uti sig något af den »tro, som kan försätta berg»: »Hvem vet ändå! I morgon kanske!» — men alltid förgäfvos. Genom en gammal trotjenarinna, som medföljt henne från hennes föräldrahem och kände hela hennes lifs historia, hade hon till och med låtit på hufvudstadens alla förnämsta hotell efterhöra, om någon ingenjör Victor Guldbrandson varit boende där, men allt utan önskad påföljd. Kanske hade han redan lemnat Stockholm och återvändt till sitt nya fädernesland på andra sidan Atlanten eller låg han sjuk någonstädes, hon visste icke hvar, och hade ingen, som med kärlek och ömhet vårdade sig om honom, ty modern och den ena systemen voro döda, den andra gift utomlands — och hon själf, som var på platsen närvarande och icke på jorden kunde tänka sig en större lycka än att få vårda honom, henne skulle det *alltid* och *framför* alla andra vara förmenadt.

En känsla af namnlös, qväljande ångest sammanpressade vid denna tanke hennes bröst, och ur stånd att längre beherska sin oro reste hon sig upp, svepte frysande sjalen omkring sig, vandrade några gånger fram och tillbaka i den endast af mänskenet upplysta salongen och gick sedan in i Lennarts rum, som låg vägg om vägg med hennes egen sängkammare. En lampa brann ännu där inne, och den brokiga skärmen kastade ett svagt, rödaktigt

skimmer öfver gossens anlete. Så lugnt han sofl. De runda kinderna hade barndomens friska, glödande färg, och det mörklockiga hufvudet aftecknade sig klart och bestämdt mot den hvita kudden. Hon betraktade honom länge och uppmärksamt

— Gud ske lof, att jag har dig! — hviskade hon slutligen. — Gud ske lof!

Hon böjde sig ned och kysste hans panna, då i detsamma en tår rullade från hennes öga ned på gossens kind och försvann innanför skjortlinningen. Lennart reste sig i detsamma till hälften upp och gjorde en häftigt afböjande rörelse med handen; synbarligen drömde han.

— Låt mig vara i fred — sade han med klar och tydlig röst — jag går icke med på sådant där skoj, det har jag lofvat mamma!

— Tack, min älskling! — hviskade modern med darrande läppar, och det var som hade den förfärliga ångesten för ett ögonblick vikit från hennes bröst. — Gud vare lof, att jag har dig! Herren välsigne dig!

Hon kysste ännu en gång gossens panna, släckte lampan och gick in i sin sängkammare.

Följande dag rådde klar luft och bländande solsken. Till och med Elisabeths nedtyngda sinne kände sig häraf upplifvad, och hon beslöt att före den dagliga promenaden med Lennart i Linnéparken göra ett besök hos en gammal sjuklig tant, som bodde högt upp på Vasagatan och som hon ej på länge hört någonting af. Det var visserligen kallt, så att det knarrade under fötterna, men himlen var blå, det var alldeles lugnt, och när hon i sin långa pelskantade plyschkappa gick uppför

Landtmäteribacken kunde hon ej afhålla sig från att stanna ett ögonblick och betrakta hela den glada barnskara, som där tumlade omkring med lätta fötter och lätta hjärtan. Hennes Lennart var icke där, det visste hon, ty han hade — efter det var jullof — fått tillstånd att gå med en kamrat och se på hästarne i kungliga stallet, och först längre fram på förmiddagen skulle han med sin kälke möta modern i Linnéparken. Nu stannade hon emellertid, som sagdt, några ögonblick för att se på barnen, dessa »vandrande paradisfåglar», som vår störste skald kallar dem. Så rosiga kinder de hade, och så glada de alla sågo ut, och lika rolig och glad hade hon själf en gång varit, fastän hon tyckte det nu var så länge sedan, att hon icke ens kunde erinra sig, huru det kändes. Hunnen upp på Drottninggatan, gick hon in på Sundells konditori för att köpa en påse konfekt till den gamla samt fortsatte sedan sin väg, men ungefär midt för Centralstationen hörde hon plötsligt hastiga steg bakom sig och en andfädd stämma ropade:

— Fru Hjelm! Konsulinnan! Var så god och stanna! Jag har något att säga er!

Hon vände sig hastigt om och stod ansikte mot ansikte med sin gamle husläkare, som skött hennes man under hans sista långa sjukdom och dessutom var gammal vän i familjen.

— Sää — utbrast han fryntligt — lilla frun är ute och promenerar, fastän termometern visar sina modiga 15 graders kyla. Nå, ja, skadar inte, bara man har väl på sig! Jag tror till och med det är rosor på kinderna, fastän det är kylan och icke helsan, som förorsakat dem, så jag har ingen heder däraf

Men jag skall icke uppehålla er; ni är som jag kan förstå, redan på väg till den sjuke. Ni har väl fått mitt bref, hoppas jag? Naturligtvis har ni det!

— Nej, jag har icke fått något bref från er! Det måtte ha kommit, sedan jag gått ut. Men hvad är det för en sjuk ni talar om... svara mig, doktor, hvem är det? — Hennes röst ljöd ifrig och ångestfull, och det var någonting i hennes stora ögon, som påminde om uttrycket hos en sårad hund.

Doktorn såg på sin klocka.

— Då har det sakramenskade stadsbudet låtit försinka sig på vägen, eller också har ni gått ut i riktig otta i dag, ty jag skickade karlen till er före klockan tio, och klockan är nu nära half tolf. Men huru som helst var det en Försynens skickelse, att jag kände igen er, just som min släde svängde om gathörnet där borta. Säg mig nu, har ni några timmar att skänka en döende?

En förfärlig aning började att allt mer och mer bemäktiga sig hennes själ, och hennes knän darrade så, att hon nödgades stödja sig på sin följeslagares arm för att icke falla.

— En döende! — hviskade hon. — Förlåt, doktor, att jag tar er arm, men jag känner mig så trött; jag tror luften angriper mig... Hur var det ni sade? En... döende...

Den gamle läkaren drog vänligt hennes arm in under sin.

— Det var rätt — sade han — stöd er på mig. Ni ser riktigt trött ut... Men det är verkligen en döende, för hvars skull jag i dag skrivit till er.

— Hans namn! Hans namn! — bad hon ångestfullt.

— Victor Guldbranson! Hans far var en af mina äldste ungdomsvänner, men sonen har jag icke sett alltsedan han gick i kolt och drägellapp. För ungefär en månad sedan kom han hit från Amerika, där han vistats omkring 14 à 15 år och lär ha förtjenat en vacker för mögenhet. Ni må tro han har en gång haft en kroppskonstitution, som har dugat, men nu är det slut... totalt slut. I går frågade han mig på allvar om sitt tillstånd, och jag sade honom rent ut, att endast ett underverk kunde rädda honom, och då frågade han genast, om jag möjligen kände er, och sade, att han ofördröjligen önskade se er. Jag förmodar...

— Doktor, doktor, kan han icke räddas? Hvad... hvad... är det... för... en sjukdom?

Det drog liksom mörka skyar framför hennes ögon, och hon talade långsamt och med svårighet, emedan hjärtklappningen nästan betog henne andedräkten.

— Räddad... nej, som sagdt, icke utan ett särskildt underverk, men sjukdomen är icke smittosam; därför kan ni vara alldeles lugn. Den sjuke lider af allmän svaghet, orsakad af öfveranstängning till kropp och själ, ett obotligt hjärtfel och åtskilliga andra svåra rubbningar i organismen. Till råga på allt blef han härom dagen på Sturegatan öfverkörd af brandkären, när han skulle rycka en drumlig pojke undan hästfötterna och vid detta tillfälle brast ett blodkärl i bröstet, hvilket så att säga satte kronan på verket. Men vi skola ju alla den vägen vandra, och han synes, som bättre är, vara nöjd att dö.

— Doktor — hviskade hon med läppar så

färglösa, som hade hvarje droppe blod försvunnit ur hennes ådror — vet ni, hvem gossen var?

— Nej, på min ära jag det vet, och det tycker jag också är tämligen likgiltigt! — svarade doktorn litet snävt.

— Då skall jag säga er det. Det var Lennart, min Lennart! Är det icke förfärligt?

Doktors små ögon blefvo alldeles runda af förvåning bakom de guldbågade glasögonen.

— Er Lennart! Hvad är det ni säger? Och ni skulle ej hafva tänkt på att aflägga ett tacksamhetsbesök hos eder sons räddare; det var icke likt er, sådan jag lärt känna er.

— Döm mig icke ohörd! O, ni vet icke... ni vet icke! Men skaffa mig nu ögonblickligen en släde, så att jag får åka dit... jag förstår för öfrigt knappt att längre stå på mina fötter.

— För tusan — utbrast den lille fryntlige mannen — tro icke jag menar så illa, som jag säger! Se här, ni skall få taga min släde! Hör hit, Göranson! Kör fru Hjelm till nr 22 Kungsgatan och kom sedan och hemta mig på Continental. Se så, konsulinnan, lugna sig nu, inga ursäkter! Jag har två patienter, som jag skall sköta om på Continental, och sedan skall jag, ehuru jag ingenting kan göra, komma till Guldbrandson, då ni sedan kan åka hem i min släde. Kom ibland att ni ringer på 1 trappa upp hos prokurenör Sommelius. Hon är på långt håll släkt till Guldbrandson, och han har det lugnare där än på ett hotell. Sjukhus afskyr han som pesten, så därom var ej värdt att tala... Se så, stig nu i släden!

Han hjälpte henne upp i åkdonet och

svepte fällen väl omkring henne, och hon hörde som i en vaken dröm bjällrornas klang i den blå luften, under det människorna skymtade förbi som figurerna på en marionett-teater.

Huru skärande synes oss icke ibland kontrasten mellan den yttre naturen och vår inre menniskal. Där ute är klar luft, blå himmel, bländande solljus och inom oss natt, så dyster, så ogenomtränglig, att det, åtminstone i vissa ögonblick, tyckes oss, som skulle aldrig mer en ljustråle kunna genomskimra densamma.

Andtligen stod hon vid prostinnan Somelius' tamburdörr, på hvilken var fäst en hvit lapp med begäran, att man måtte ringa sakta. Hennes knän darrade så, att hon måste stödja sig mot väggen, och först vid hennes tredje svaga ringning öppnades dörren af en gammal, fryntlig tjenarinna, som upplyste henne, att prostinnan för tillfället vore sysselsatt, men att, om hon (fru Hjelm) vore den dam, som väntades till ingenjör Guldbrandson, hon genast skulle vara god stiga in, emedan den sjuke redan flere gånger frågat efter henne.

— Hur är det med honom?

— Illa, mycket illa. Sköterskan tror ej han kan öfverlefva natten, men han har full sans.

Hon hjälpte Elisabeth att aftaga hatten och den tunga plyschkappan samt förde henne genom en ljus, solig matsal till ett mindre förmak, där hon bad henne stanna, medan hon tillsade sköterskan, som genast därefter blef synlig.

— Får jag komma in? — hviskade Elisabeth med darrande läppar.

— Ja, ja, han väntar er och vill vara

allena med er, och skulle han annars önska något, behöfver ni endast röra vid ringklockan, som står på nattduksbordet, då jag genast skall komma in. Var så god och stig på!

Med dessa ord öppnade hon dörren till sjukrummet och insläppte Elisabeth, hvarefter hon genast aflägsnade sig.

Patienten satt nästan upprätt i sängen, stödd på uppstoppade kuddar, och såg sig med stora, feberglänsande ögon omkring i det dunkla rummet, där Elisabeths vid mörkret ovanda blick med möda kunde urskilja de närmaste föremålen.

Och nu voro de ändtligen allena med hvarandra, mannen och qvinnan, dessa båda, som en gång skulle blifvit förenade med jordens starkaste och närmaste band, men i stället, genom ett oblidt öde, under nära en half mans-ålder varit åtskiljda af allt, som här på jorden kan åtskilja människohjärtan.

Den sjuke räckte båda händerna emot henne, och det flög som ett skimmer af glädje öfver hans tärda drag.

— Elisabeth — sade han med tydlig, ehuru matt stämma — jag kallar er ännu så, ty ni har ju som barn många gånger gungat på mina knän; det var vänligt af er att ni kom hit! Säg nu uppriktigt, känner ni verkligen igen mig?

Om hon kände igen honom! Ack, satte icke första klangen af hans röst hvarje af hennes hjärtas innersta fibrer i dallring! Det föreföll henne i detta ögonblick som ett underverk, att hon så länge kunnat umbära ljudet af denna älskade stämma, men hon besvarade icke hans fråga, utan, nedsjunkande på knä

bredvid honom, gömde hon sitt ansikte i hans utsträckta hand och hviskade:

— Förlåtelse, förlåtelse! Säg, att ni har förlåtit mig!

— Ja, Elisabeth, jag har förlåtit er!

— Af hjärtat?

— Ja, af hjärtat!

Hennes brännande läppar pressades hårdt emot hans hand, och en flod af hittills återhållna tårar öfversköljde hennes kinder, under det hon långsamt reste sig upp och nästan ohörbart hviskade:

— Tack, tack! Gud välsigne er!

Han gjorde tecken åt henne att sätta sig länstolen bredvid honom.

— Elisabeth — sade han efter några ögonblicks tystnad, hvarunder han synbarligen bekämpade en våldsamt, inre rörelse — jag skall berätta er, hvad som gjort, att jag kunnat behålla tron på er och därför också på menskligheten. Det var en vän, som i ett bref upplyste mig därom, ty *själf* var ni alltför ädel och finkänslig att göra det. Han sade mig... hvad som naturligtvis bort vara en hemlighet mellan Gud och er... nämligen att ni, genom ert giftermål afvärfde icke blott fattigdom... ett sådant skäl hade varit otillräckligt... utan äfven skymf och vanära från er faders hufvud, med ett ord, att på det han icke skulle blifva offret, *måste* ni blifva det, och från denna stund hade också *min* smärta i viss mån förlorat sin udd. Ni har *försakat*, men icke *förskjutit* mig, och därför, Elisabeth, har jag också förlåtit... ja, jag har gjort ännu mer, jag har älskat er... och... jag... älskar er ännu!

Gammal kärlek.

Hon ville afbryta honom, men han vinkade, att hon skulle tiga och fortfor:

— Nej, nej, afbryt mig icke; jag måste tala, medan jag ännu förmår. Ser ni . . . när jag först hade emottagit ert bref med kedjan och medaljongen uti, föreföll det mig, som hade jag förlorat *allt*, och lifvet tycktes mig så ödelagdt, att jag mer än en gång hade pistolen i hand för att göra slut på mitt elände med en kula genom hufvudet. Men tanken på min gamla mor, som då ännu lefde, räddade mig från den synden, och när jag sedan genom min väns bref fick klart för mig, att ni endast var *olycklig*, men icke trolös, då kände jag mig åter kunna uthärda lifvet, och det kom plötsligt öfver mig den tanken, att om jag också förlorat er, egde jag ännu qvar mitt fädernesland, för hvilket jag skulle vilja lefva och verka. Men äfven härför måste jag ega en oberoende ekonomisk ställning, och för att vinna denna och i någon mån skingra min gränslösa sorg måste jag fortfara att arbeta. Och jag arbetade också, arbetade som en slaf, dag och natt, utan rast eller ro och utan att bekymra mig öfver min helsas dagliga försämring. Jag hade numera endast *ett* mål, det att komma hem som en *rik* man, och det hade egentligen varit min mening att, om krafterna stått bi, dröja ännu ett par år därute i Nya världen. Då fick jag en dag, för ungefär ett år sedan, genom tidningarna se, att ni blifvit enka, och från denna stund kände jag, att jag, kosta hvad det ville, måste hem, hem . . . om också blott för att återse er och dö . . . Som jag emellertid ej ville närma mig er, förrän edert sorgeår var ute, och åtskilliga vidlyftiga affärer behöfde att före min afresa nöjaktigt

ordnas, kom jag först för några veckor sedan hit, och redan dagen efter min ankomst fick jag händelsevis se er unge son i Linnéparken. Ack, jag visste genast, att han var ert barn ... han har ju edra härliga ögon och panna ... och vi blefvo snart goda vänner. Ni kan tro, att det var mig en njutning att tala med honom om er! Säg mig nu, hur mår min unge vän?

— Han är frisk och rask! Tack vare er, eger jag honom ännu. O, hvad har jag icke att tacka er för! Om jag blott vetat, hvar ni bott, hade jag kanske gått till er för att tacka er ... så vida icke kanske mitt mod svikit mig i sista ögonblicket ... ty ni vet icke ... ack, ni kan icke veta, hvad jag här kämpat och lidit. Tro mig, medvetandet att hafva tillfogat er ett sådant lidande har varit mitt lifs stora, oläkliga sorg ... Jag ...

Hon tystnade, tårarne qväfde hennes röst, och de fina händerna skälfdes konvulsiviskt.

— Tyst, tyst — afbröt han henne med matt stämma — skulle jag kanske förtjena tack därför, att jag räddade ett barn, ert barn, undan en ögonskenlig lifsfara! Men säg mig nu, har han lemnat er någonting ifrån mig?

Hon svarade ej, utan visade honom endast den lilla tagelringen, som hon alltsedan dess burit på venstra handens ringfinger.

Ett skimmer af glädje öfverfor den sjukes ansikte, men hans krafter minskades synbart.

— Naturligtvis — fortfor han efter några ögonblicks tystnad — hade jag ingenting högre önskat än att genast efter min ankomst få uppsöka er, men ärligt sagdt ville jag först henta mig en smula efter resan för att ej se alltför eländig ut, då jag återsåg er, samt äfven

rådfråga mig med svenske läkare och dessutom, som jag redan nämnt, låta ert sorgear fullständigt gå till ända. Men så kom olyckshändelsen med er raske gosse. Gud vare lof, att han blef räddad, med mig var det i alla fall förbi... läkaren har på min egen begäran oförbehållsamt sagt mig, att min tid är ute... och det är ingenting att sörja öfver. Man måste emellertid bekänna sina synder, innan man dör, och jag... jag... har beröfvat er raske gosse den här — han pekade på en liten blå vante på det närstående nattduksbordet — emedan han sagt mig, att det är hans mors fingrar, som förfärdigat densamma, men jag har i stället ihågkommit honom i mitt testamente. Vanten vill jag däremot behålla och ha den med mig i grafven liksom denna — han framdrog under hufvudkudden en liten, nästan utnött börs af fordom grönt, nu nästan askfärgadt silke — jag har fått den af er, Elisabeth, ni känner väl igen den?

Hon böjde jakande på hufvudet, ty det var henne omöjligt att för tårar framtvinga ett enda ord.

Den sjuke såg länge och forskande på henne.

— Elisabeth — hviskade han slutligen, under det orden kommo allt längre och längre ifrån hvarandra — jag har icke många stunder kvar... lofva mig, att jag får dö här ensam med er... och att er hand tilltrycker mina ögon... och så är det ännu en sak, som jag skulle vilja veta innan dess. Om jag ännu hade år af lif och helsa framför mig, skulle du då... ännu en gång vilja blifva min?

Den unga qvinnan hade rest sig upp. En bländande solstråle föll emellan de tilldragna

gardinerna öfver hennes smärta gestalt och hulda, tårdränkta anlete, och hon tryckte båda händerna mot sitt hjärta och hviskade:

— Ja, ja, inför Gud och menniskor... i tid och... evighet!

— Tack... tack... min älskade... Gud välsigne dig!... Jag...

Han fullbordade icke meningen, men hans hufvud sänkte sig allt tyngre och tyngre mot hennes bröst, under det andedragen kommo allt längre ifrån hvarandra.

Ännu några sträckningar... några rosslingar... ett djupt andetag... ännu... ett... och allt var slut.

I detsamma öppnades dörren och doktorn inträdde. Han fann sin patient redan afliden, och bredvid till hälften nedgliden på golvet låg fru Elisabeth Hjelm djupt afsvimnad.

TREDJE KAPITLET.

Det var tidigt på våren, ungefär tre månader efter ingenjör Guldblandsons död.

Mälaren hade länge sedan »gått upp», och stora, vitglänsande isstycken gungade upp och ned på de glittrande vägorna. Ute på landsbygden låg snön kvar endast i skogarne samt på skuggiga platser utmed stenmurar och gårdsgårdar, och på åkerfälten, där den späda rågbrodden redan började lysa smaragdgrön, kunde man höra lärkans glada drillar, där hon som en liten, nästan osynlig punkt sväfvade af och an i den blå ethern. Pilar och sälgar

buro redan dessa ulliga knoppar, som barnen sedan urminnes tider vid sina lekar använt såsom »gässlingar», björkarnes bruna knoppar började svälla och rodna, och på dikesrenar och backsluttningar, där förmiddagssolen gasade som hetast, stucko hästhofvar och blåsippor upp sina små täcka hufvuden.

Inne i själfva staden brände solen het mot de långa husraderna och smög sig till och med genom de till hälften fördragna gardinerna in i det lilla kabinettet, där fru Elisabeth Hjelm, ännu icke återställd från en lång och lifsfarlig sjukdom, låg utsträckt på chaiselonguen. Så blek och genomskinlig hon såg ut! Den hvita azaléan, som i en gammalmodig ostindisk blomsterkruka stod på bordet bredvid henne, hade nästan mera lifsfärg än hon, och likväl var hon nu så pass bättre, att hon då och då några ögonblick kunde vandra af och an i rummet.

Men det hade varit en svår tid för henne, och värst därför, att icke blott kroppen, utan kanske ännu mera själen varit så hårdt angripen, ty under hela denna sista, stora pröfning hade hon *icke* varit tålig. Nej, hon hade tyckt, att Gud varit obarmhertig emot henne, och hon tyckte det ännu, ty var det icke obarmhertigt att taga den älskade ifrån henne *nu*, just *nu*, då hon äntligen kunnat blifva någonting för honom och lifvet kunnat gifva dem båda en smula lycka och sällhet?

— Det talas — hade hon sagt till sig själf — jämt och samt om Guds fadershjärta, men hvilken moder eller fader i världen skulle ha hjärta att göra som Han? Ack, hvad hade Han eller någon annan haft för ondt af om vi båda äntligen fått njuta några års sen

lycka? Men det finnes kanske icke någon Gud, eller är Han åtminstone så långt borta eller så högt öfver oss, med ett ord så säll i sin egen himmel, att Han aldrig lägger märke till ett armt, tröstlöst människohjärtas ångest och klagan. O, den som ändå med *säkerhet* visste, att det finnes någonting annat och bättre *bortom* grafven!

Men det enda hon tyckte sig med visshet veta var, att jorden för alltid slutit sig öfver den varelse, som var henne kärare än lifvet, och att där nere i grafven funnes natt, död, köld, tillintetgörrelse och tystnad. Om det sedan verkligen funnes *något mer*, det visste hon icke och skulle helt säkert heller aldrig få veta det, så kände hon det åtminstone nu. Somliga dagar kunde det visserligen kännas en smula lättare, ty hon kunde då till och med läsa en kort morgon- eller aftonbön med en viss andakt och äfven fästa sina tankar vid gossen, som ju var henne så kär. Oftast förmodade hon dock icke ens detta, utan det var, som hade himlen tillslutit sig öfver henne och jorden bäfvat under henne, och värst af alla voro de dagar, hon haft besök af sin afidne mans halfsyster, professorskan Justina Lindhof. Fru Justina, som var ungefär jämnårig med sin svägerska, hade till sin man medfört en betydlig förmögenhet, hade därjämte rykte om sig att vara »begåfvad», var Ibsenbeundrarinna, modern kosmopolit, litterär samt först och sist pessimist af renaste vatten, hvilket senare dock icke hindrade henne att taga alla sina klädningar från Lundin, bevista hvarenda premiére på Operan och Dramatiska teatern samt i öfrigt inrätta sig så beqvämt och angenämt som möjligt.

Det hade egentligen aldrig funnits någon verklig sympati emellan svägerskorna, men de hade det oaktadt alltid lefvat på en till det yttre ganska vänskaplig fot, och fru Justina, som aldrig trufdes ensam och hvars dominerande lynne fann ett visst behag i Elisabets milda, eftergifna karakter, var ganska flitig i sina besök. Afven i dag kom hon, iklädd en elegant promenaddräkt af grå, oskuren sammet samt en grå hatt med en massa blekröda plymer, upp en stund på förmiddagen, innan hon skulle gå till en annonserad moralfilosofisk föreläsning.

— Så eländig du ser ut, kära Lisa! — utbrast hon, sedan hon slagit sig ned i den bekvämaste länstolen och dragit den med chokladpraliner fyllda konfektdosan af »vieux saxe» närmare intill sig.

— Åh nej! Jag är icke sämre i dag än vanligt, men jag har sofvit så illa i natt, och när man är klen, så . . .

— Ja! Ja, visst — afbröt fru Justina — när man är klen, så kännes det efter. Om jag icke toge kloral hvarenda qväll, skulle jag icke få sofva en blund, och jag blir i alla fall alldeles utsläpad. Tänk dig bara under hela vintern två à tre baler i veckan, förutom större middagar, matinéer, en och annan konsertafton, spektakler, välgörenhetsbazarer, visiter m. m. för att ej tala om alla föreläsningar och sammankomster, som man ej heller kan undandraga sig. Ibland tycker jag knappt, att jag hänger ihop, men man måste ju fylla sällskapslifvets pligter, och när sedan som jag fått klar syn både på »den stora lifslögnen» och alla gamla fördomar och traditioner, som måste brytas ned för att det *nya* skall komma

till sin rätt, är ju icke underligt, att man också själf vill bidraga något härtill. Jordan är visserligen en jämmerdal, det är nog sannt, men man måste ändå tänka på sin individuella utveckling och därför också följa alla andliga strömningar inom den moderna civilisationen. Och dessutom kan man ju icke bara lefva för sig själf, utan också göra något för menskligheten. Det säger jag också till min man, när han beständigt upprepar, att hemmet först och sist är qvinnans verkningskrets, men Georg är alldeles omöjlig i det afseendet. Hemmet! Jag tänker verkligen icke ställa mig i spiseln, när jag har en duglig kokerska, vår gosse går i skolan och lilla Maud har sin guvernant, så hvad »hemmet» beträffar, är ingen fara! Hvarför skall för öfrigt icke qvinnan vara likställd med mannen och ha samma rätt och frihet som han att röra sig utomhus och arbeta där? Det är också en af de där gamla fördomarne, som måste plånas ut, liksom en hel del religiösa dogmer, som äro alldeles urmodiga. Hvad göra vi med dem? De ha måhända haft sin tid, men vår tid behöfver dem icke . . . vill icke veta af dem, åtminstone i deras nuvarande form, så mycket är säkert. Vi fordra frihet och natur i allting; man skall ha rätt att vara sig själf och mod att häfda ditt eget jag och sörja för dess egendomliga, individuella utveckling. Med ett ord, man måste ha rätt att lefva sitt eget lif här på jorden, det är belägenheten. Hvad som möjligen sedan kommer är icke värdt att grubbla på. Troligen är det ingenting, det tomma intet! Voilà tout! För egen del skulle jag nästan önska det. Lifvet är odrägligt nog ändå och fullt af inskrän-

50

ningar, utan att man också skall bekymra sig om den kommande världen . . . ifall den verkligen existerar. Tanken därpå kan ju vara ganska bra för obildadt folk, men vår tids civiliserade människor växa mer och mer ifrån sådana amsagor, fast presterne hålla på dem för brödets skull och herrarne finna dem nyttiga för oss kvinnor, som därigenom blifva lättare att tyrannisera och mera »förlåtande» kantänka. Allt detta har jag också sagt Georg, icke en, utan otaliga gånger, men han disputerar alltid emot, oaktadt han mycket väl vet, att jag icke tål något bråk eller några motsägelser, ty då kommer mina nerver genast i olag. Men karlar betänka då aldrig, att vi, svaga kvinnor, icke hafva krafter som de.

— Men, kära Justina, du sade ju nyss, att kvinnan bör vara likställd med mannen i allting, och hur kan hon det, när hon, som du mycket riktigt anmärker, är honom så underlägsen, åtminstone på vissa områden? — anmärkte Elisabeth fogligt.

— Ack, förstår du då inte, att det är på *andens* område, som jag syftar. Men du tar då allting så bokstafligt också. För öfrigt får du förlåta, kära vän, men du har alltid haft litet tränga vyer, aldrig intresserat dig för några högre och större kulturella frågor. Men också hör jag dig jämt och samt af Georg framställas som exempel på hurudan kvinnan bör vara; männen naturligtvis vilja ha oss till vilje- och tanklösa dockor, under det de själfve spela skapelsens herrar. Men hvad är det för en bok, du har bredvid dig där? Sannerligen tror jag icke det är Wallins predikningar. Fromma själl! Har du ännu icke hunnit växa ifrån det där klingklanget? På det viset blir

du ju alldeles melankolisk, då du i stället behöfde något, som kunde pigga upp dig en smula. Jag skall i eftermiddag skicka dig ett par nya franska romaner, mycket spännande båda två. Guy de Maupassants sista... och så en ny af Zola... lite vågad kanske... fast ändå högst intressant. Men hvad är det jag ser. Klockan är redan tre qvart på ett, och föreläsningen börjar klockan half ett. Farväl, kära dul I morgon tittar jag nog upp igen för att höra, huru du mår och visa dig en ny vårklädning, som jag verkligen låtit komma från Worth för att ha om fredag på bazaren »för lytta och vanföra». Lundin syr ju mycket bra, men jag tycker ändå ibland, att hon blir så enförmig med sina modeller. Men nu måste jag gå! Farväl, farväll!

Efter denna störtflod af prat reste sig fru Justina ändtligen upp, stoppade ytterligare ett par bonbons i munnen, vidrörde tämligen brådskande Elisabeths kind med sin något stora, men elegant behandskade hand samt frasade ut ur rummet, och det var med en känsla af verklig lättnad, den sjuka såg svägerskans gråa klädning och tornformiga hatt försvinna bakom salongsdörrens tunga, ambrafärgade förhängen.

Elisabeth strök med handen öfver sina bultande tinningar, ännu aldrig hade fru Justinas röst förefallit henne så skärande, hennes hela lifsåskådning så ytlig och tröstlös som i dag. Menniskohjärtat är ett förunderligt ting, som mången gång icke tål att höra andra kläda i ord och tankar, som det — åtminstone i vissa ögonblick — själfst hyser. Staccars Elisabeth! Nog lade hon mången gång under dessa senaste månader känt sig både

upprorisk och tröstlös till sinnet, men fru Justinas i dag uttalade åsikter kommo henne att rysa och bäfva.

Nej, nej, så var det ickel! Så kunde det icke varal! Hon räckte ut handen och rörde vid ringklockan på bordet.

— Om fru Lindhof eller någon annan främmande kommer hit i morgon eller öfvermorgon, så svara, att jag ej kan taga emot, jag blir alldeles för trött af att höra talas så mycket — sade hon till den inträdande kammarjungfrun — och vänta litet... drag undan gardinen där, så att solen kan skina in... Tack, tack, nu är det bral!

Hon sköt bort tidningen och tog en del af Wallins predikningar, som en gång tillhört hennes affidna moder, hvars namn »Eugenia Linder den 20 maj 1844» ännu stod att läsa på titelbladet och därunder detta språk: »Jag är uppståndelsen och lifvet». Ja, det hade varit den dödas favoritspråk, hvarför hade hon, hennes dotter, under dessa långa, qvalfulla dagar icke kommit att tänka därpå?

— Moder, moder! — hviskade hon ångestfullt. — O, att du lefde ännu! O, att jag finge luta mitt trötta, värkande hufvud mot ditt bröst och gråta ut all den oändliga smärta, som tynger min själl!

Så underligt! På veckor och månader, allt sedan den dag, hon af den inträdande doktorn blef funnen afsvimmad vid Victor Guldbbrands dödsbädd, hade hon icke kunnat gråta, icke gjuta en enda tår, men i detta ögonblick strömmade gråten som ett regn öfver hennes kinder, och det kändes, som hela hennes varelse återvunnit friskhet och lifskraft i detta svalkande bad.

Framför henne på motsatta väggen hängde Blocks stora tafla »Christus Consulator», med inskrift: »Kommen till mig I alle, som arbeten och ären betungade, och jag vill vederqvicka eder!», och solen gjöt just i detta ögonblick, som en gyllne gloria kring Frälsarens anlete.

Ja, nog var hon arbetande och betungad, och ville Han vederqvicka äfven henne, nog ville hon komma... komma till Honom, som lofvade tröst redan här på jorden, och ett lif af ljus och kärlek på andra sidan grafven.

— Fader, ske din vilja! — hviskade hon slutligen för första gången under dessa långa månader; därefter tillslöt hon ögonen, sammanknäppte händerna öfver sitt bröst och tyckte, att det kom en sådan himmelsk känsla af frid och trygghet öfver henne.

Länge låg hon så, utan att ens se upp, och det förekom henne nästan, som hade hon under några ögonblick försjunkit i en stilla slummer, när hon plötsligt spratt till vid ljudet af Lennarts glada stämma.

— Mamma, mamma — jublade han — ser du bara, hvad jag har här? »Konungens ring» af Topelius. Jag har fått låna den af John, min knäkamrat i skolan, du vet honom, som jag slogs så duktigt med i förra veckan, vi ha sedan dess blifvit så goda vänner, och förr har han sagt, att han trodde aldrig jag kunde ge ett par så rediga örfilar, som dem han då fick. Och nu, mamma, skall vi läsa boken i påsk, säg, skall vi icke? Här äro planscher också, vänta, så skall jag visa dig, hvad de föreställa! Se bara, där är kungen själf och Pekka, och Bertel på sin svarta häst, och där är fältskärn, han, som berättar hela historien, och där syns

mormor och magistern och kapten Ivanbeck och Anne-Sophie och pojkarne. . . är det icke roligt, mamma? Säg, skall vi icke börja boken redan i afton, jag har ju påsklof nu?

Han stod framför henne högre och smärt, frisk och skön som en ung tall, med rosor på kinderna och solglans i ögat, och det var med en obeskriflig känsla af glädje och tacksamhet, som hon drog honom intill sig, slöt honom i sina armar och svarade:

— Ja, ja, vi skola läsa den tillsammans i afton härinne, men du får icke skrika så högt, mamma blir så trött däraf. Sätt dig nu i stället här och tala i stillhet med mig!

— Ja, men låt mig bara först gå ut ett ögonblick! Ser du, jag har någonting åt dig, mamma, något, som jag härom dagen köpte för mina veckopengar af en gumma på Sturegatan. Vänta bara, skall du få sel!

Han försvann genom dörren medan han ännu talade, men återkom minuten derpå med ett stort fat fullt af vackra utslagna blåsippor.

— Där skall du få, mamma, efter du alltid tycker så mycket om blåsippor; jag har haft dem i tre dagar stående i solen bakom några böcker i mitt rum, för att de skulle slå riktigt ut; när jag köpte dem, voro de bara små grå knoppar. Är det icke bra märkvärdigt, att de kunnat så där hela vintern ligga och sofva i jorden, och sedan på en gång växa upp och få lif! Mins mamma, att jag på pappas begrafning så' presten, att de döda ligga och sofva i jorden alldeles som blommor och skola en gång växa upp liksom de, och jag har sedan ofta tänkt, huru roligt det en gång skall bli att få återse pappa och den där snälle

herrn, som gaf mig den vackra kälken. Tycker icke mamma också, att det skall bli mycket, mycket roligt, fast det kanske nog dröjer, för jag är ju bara barn än, och mamma är också ung än ... säg, mamma!

— Jo, jo, och där på andra sidan grafven — hviskade den unga qvinnan liksom för sig själf — är det aldrig gråt eller sorg eller skilsmessa eller mer. Men tack nu, min älskade gosse, för dina vackra blommor! Gud välsigne dig!

Hon tog Lennarts hufvud mellan sina smala, genomskinliga händer och tryckte på hans panna en lång kyss, en kyss, som tillika var en tyst bön om tillgift för den ohejdade, själfviska sorg, hvaråt hon, glömsk af sina moderliga pligter, under så lång tid hängifvit sig.

— Mamma — bad gossen och lade ena armen om moderns hals — blir du icke frisk snart? Det är så tråkigt, när du är sjuk, det finns ingen, som kan exercera mina tennsoldater så bra som du. Sä, kan du icke sitta med mig en stund i kabinettet i afton, mamma?

— Jo — hviskade hon — jag skall i afton sitta med dig i kabinettet, och vi skola läsa i din bok och exercera dina tennsoldater. Sä till Johansson att sätta in en duktig brasa och tända lampan därinne!

— O, så roligt! Tack, tack, du kära, älskade mamma!

Han sprang att uträtta sitt uppdrag, och Elisabeth reste sig från chaiselonguen och vacklade fram till fönstret. Längte stod hon där och såg in i den klara aftonhimlen, genom hvilken rosenfärgade flor en och annan matt stjerna började framtindra.

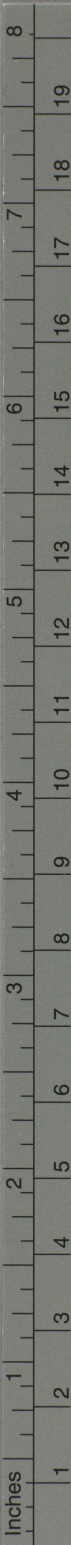
Plötsligt kände hon sina ögon fyllas af tårar. I stora, tunga perlor rullade de öfver hennes kinder, men hon bemannade sig hastigt, borttorkade dem och hviskade, i det hon tryckte den lilla tagelringen mot sina läppar:

— Herren gaf och Herren tog. Välsignadt vare Herrens namn!

Men från salongen hördes Lennarts glada röst, och från Jakobs kyrka sväfvade klockljuden långsamt ut i den klara, ljumma vårluften.

Det var påsken som gick in, lidandets och dödens, men också uppståndelsens högtid.

Inches

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

